

עיון קצר לקראת יישום חומרים אורגניים לעונת 2025/2026

אריה בוסק

צבר קמה סכום נתוני חיטה לגרעינים בשנים 2013 - 2015

25 לאוגוסט 2015

שלחין – השפעת דישון יסוד על היבול וריקוז הניטרט בצמח בשלב של 4-5 עלים

ריקוז ניטרט ב % בשלב 4-5 עלים	יבול (ק"ג/ד')	דשן יסוד מחזור שלחין
1.88	544	כימי
1.125	669	עוף
1.97	488	דלילה
0.11	0.0029	P

אפיון השפעות של יישום במס"א (N-Viro Soil) בשדות חקלאיים על יבול גידולים
והתכולה בצמחים של יסודות הזנה ושל יסודות מנוטרים ועל תכונות הקרקע: סיכום
מעקב ארבע-שנתי

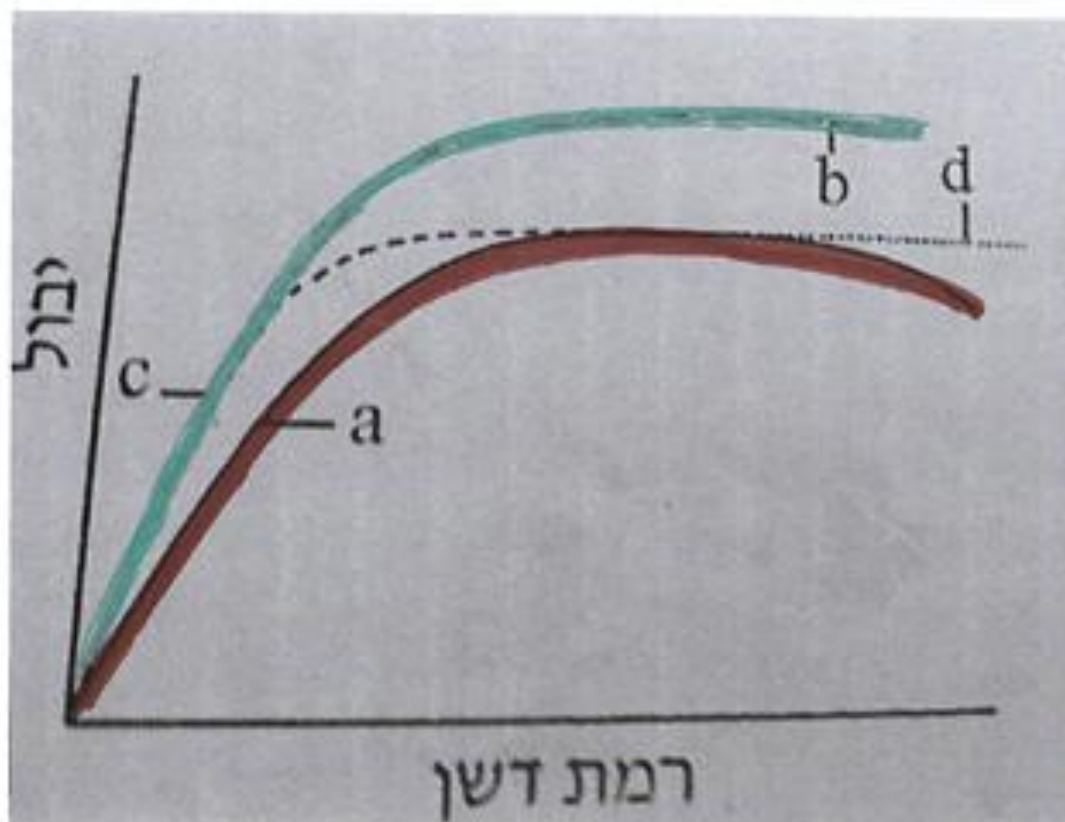
מוגש ע"י אריה בוסק¹, פנחס פיין² ומנחם אליה¹

¹"מגדלי הדרום", ²מרכז וולקני, המכון למדעי הקרקע המים והסביבה

משהו על המחקר

- תקציר
- במענה לדרישת משרד הבריאות, מנהלת אפר הפחם בניהולו של מר עמרי לולב ז"ל, יזמה וממנה מערך תצפיות לבחינת ההשפעה של במס"א (בוצת שפכים מהשפד"ן מפוסטרת בסיד ובאפר פחם מרחף N-Viro Soil; על הצימוח, תכולת המתכות הכבדות המנוטרות. בוצעו 39 תצפיות במהלך 4 שנים בשדות מסחריים בין יד מרדכי בדרום לעין חרוד בצפון, על קרקעות שמרקמן היה בין חול לחרסית. עומס יישום הבמס"א השנתי היה 5 מ"ק/ד', ומשך היישום באותה חלקה היה בין שנה אחת ל-4 שנים (והמנה בהתאם 20 מ"ק/ד').

עקום סכמטי של תגובת היבול לדישון עם ובלי תוספת חומר אורגני

תוצאות בחלקות בעל

גידול	מחזור	מספר השוואות	תוס' יבול ב % (ביחס לבקורת ללא)
חיטה	בעל	9	125
חיטה	שלחין	3	114
תלתן\תלתן ובקיה	בעל	4	135

קצת על מאפייני החומרים

דוגמא להרכב NPK בחומרים אורגנים

זבל עופות	זבל רפת	חומר אורגני
מ"ק	מ"ק	יחידה
14	6	סה"כ למ"ק - יח' חנקן
9.5	6.5	סה"כ זרחן למ"ק - יח' P2O5
7.5	6.5	סה"כ אשלגן למ"ק - יח' K2O

אחוז היסוד שמשחרר מדי שנה מהתכולה בחומר

האורגני באחוזים **חנקן**

שנה מיישום החנקן <	1	2	3	ממוצע
זבל עוף	39	20	8	66
בוצה	36	18	8	61
זבל רפת	24	13	8	44
זבל רפת נוזלי (מאצרה)	25	13	5	43
אקוסויל\אנווירו	25	20	15	60

זרחן

שנה מיישום זרחן <	1	2	3	ממוצע
זבל עוף	27	12	8	47
בוצה	27	12	7	45
זבל רפת	20	18	10	48
זבל רפת נוזלי (מאצרה)	20	18	10	48
אקוסויל/אנווירו	20	13	10	43

אשלגן

שנה מיישום אשלגן <	1	2	3	ממוצע
זבל עוף	48	23	15	85
בוצה	38	23	20	80
זבל רפת	43	23	18	83
זבל רפת נוזלי (מאצרה)	60	25	10	95
אקוסויל/אנווירו	54	23	14	90

אז מה להביא בחשבון

- מחזור בעל או שלחין
- גידול מתוכנן
- מחסורים על פי בדיקות קרקע
- גידול קודם
- זמינות החומרים ליישום
- קלות היישום
- מחיר יחידה זמינה בחומרים השונים
- החלופה כימית
- הצורך בשילוב אורגני עם כימי
- תכנון בדיקות צמחיות

- בהצלחה
- ובתקווה לשיבה מהירה של החטופים

